25/07/2025

25 Ιουλίου: Εορτάζει η Αγία Ολυμπιάδα η Διακόνισσα

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 25 Ιουλίου, η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη της διακόνισσας Ολυμπιάδας που, αντιμετωπίζοντας χριστιανοπρεπώς το θάνατο του συζύγου της, αφιερώθηκε στο κοινωνικό έργο της Εκκλησίας και αποδείχθηκε πολύτιμη συμπαραστάτης του αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, του Ιωάννου του Χρυσοστόμου.

Αγία Ολυμπιάδα, η αφοσιωμένη διακόνισσα, της Εκκλησίας

-

Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος

Στο πολυπληθές στερέωμα των αγίων γυναικών της Εκκλησίας μας ξεχωρίζει ένα λαμπρό άστρο, το οποίο φωτίζει στους αιώνες και φανερώνει την γυναικεία αξία, την οποία ανήγαγε στη σωστή της διάσταση μόνον ο Χριστιανισμός και καταξίωσε η αγία μας Εκκλησία. Πρόκειται για την αγία Ολυμπιάδα, την ηρωική και αφοσιωμένη διακόνισσα, της οποίας η ζωή και το έργο είναι συνδεδεμένα με τον μέγα ιεράρχη της Εκκλησίας μας τον ιερό Χρυσόστομο και καταδεικνύει το μεγαλείο της κοινωνικής διακονίας.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 368 από αριστοκράτες και πολύ πλούσιους γονείς. Ο πατέρας της ονομαζόταν Σέλευκος και η μητέρα της Θεοδοσία, η οποία ήταν αδελφή του αγίου Αμφιλοχίου, επισκόπου Ικονίου (344-394). Ο παππούς της Αβλάβιος είχε διατελέσει κυβερνήτης της Ασίας και της Θράκης. Οι εύποροι γονείς της προσπάθησαν να της δώσουν τη μεγαλύτερη δυνατή μόρφωση. Όμως ενωρίς ένοιωσε τη θλίψη στη ζωή της. Παιδί όντας, πέθαναν οι γονείς της και έμεινε ορφανή και απροστάτευτη. Την προστασία της ανάλαβε ο συγγενής της Προκόπιος, ένας βυζαντινός αξιωματούχος, έπαρχος της Κωνσταντινουπόλεως και φίλος του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, ο οποίος βρισκόταν, από το 379, στη Βασιλεύουσα για να αντιμετωπίσει τη λαίλαπα της αρειανικής αιρέσεως.

Μέσω του θείου της Προκοπίου συνδέθηκε με τον άγιο Γρηγόριο, τον οποίο αισθάνονταν και τον αποκαλούσε «πατέρα» της. Ο άγιος Γρηγόριος εκτίμησε και αυτός το σεμνό χαρακτήρα της και τα χαρίσματά της και την αγάπησε σαν παιδί του. Μάλιστα αυτή η αγάπη του είναι αποτυπωμένη σε ποίημά του, το οποίο αφιέρωσε στο γάμο της. Μια θαυμάσια ποιητική σύνθεση, η οποία εξυμνεί τη γυναικεία φύση και παρουσιάζει το ιδεώδες της έγγαμης γυναίκας. Αλλά και εκείνη ωφελήθηκε από το μεγάλο άγιο και δεινό θεολόγο Γρηγόριο. Η θεολογία του υπήρξε σταθμός για εκείνη.

Ένας αριστοκράτης νέος, ο Νεβρίδιος, έπαρχος Κωνσταντινουπόλεως, τη ζήτησε σε γάμο. Εκείνη δέχτηκε και παντρεύτηκαν. Όμως μια νέα συμφορά χτύπησε την αριστοκράτισσα Ολυμπιάδα. Λίγο καιρό μετά το γάμο τους, ο Νεβρίδιος αρρώστησε και πέθανε. Η Ολυμπιάδα βιώνει το πρόβλημα της χηρείας. Ο ιστορικός Παλλάδιος αναφέρει πως ήταν τόσο σύντομη η συζυγική της ζωή ώστε «λέγεται αμίαντος κεκοιμήσθαι παρθένος»!

Η ομορφιά της, τα πλούτη της και η κοινωνική της θέση την κάνουν αξιοζήλευτη υποψήφια νύφη στην Κωνσταντινούπολη. Εκατοντάδες επιφανείς νέοι την

πολιορκούν να δεχτεί να τους παντρευτεί. Όμως εκείνη παραμένει αμετάπειστη στη μνήμη του συζύγου της. Η απάντησή της ήταν σταθερή: «αν ο Θεός ήθελε να ξαναπαντρευτώ δεν θα μου έπαιρνε τον πρώτο σύζυγό μου». Ο ίδιος ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος (379-395) ασκεί τεράστια πίεση να εξαναγκαστεί να παντρευτεί το συγγενή του Ελπίδιο. Αλλά η Ολυμπιάδα αρνείται κατηγορηματικά, διότι θεώρησε την πρώιμη χηρεία της ως κλήση από το Θεό να υπηρετήσει την Εκκλησία Του και τους πονεμένους ανθρώπους. Ο αυτοκράτορας επιμένει και αρχίζει να ασκεί διώξεις εναντίον της, δημεύοντας μεγάλο μέρος της πατρικής της περιουσίας. Η Ολυμπιάδα του έστειλε επιστολή με βαρυσήμαντη απάντηση και σκωπτική διάθεση. Ο δε Ελπίδιος, τυφλωμένος από το πάθος του έρωτα για εκείνη, της στερεί το δικαίωμα να πηγαίνει στην εκκλησία. Ούτε αυτό το μέτρο την έκανε να αλλάξει γνώμη. Έτσι βλέποντας ο αυτοκράτορας ότι ήταν ανώφελο να προσπαθεί να την πείσει, αλλάζει γνώμη, παύοντας τις διώξεις. Της επέστρεψε την δημευμένη περιουσία της και της υποσχέθηκε ότι δεν θα την ενοχλήσει ξανά.

Η ευσεβής Ολυμπιάδα, ελεύθερη πλέον από κάθε εξαναγκασμό, ρυθμίζει τη ζωή της ανάλογα με τις εσωτερικές της παρορμήσεις. Φλέγεται να αφιερώσει τη ζωή της στην υπηρεσία του Χριστού, στα έργα αγάπης. Πρώτη της ενέργεια να απαλλαγεί από την μέριμνα του πλούτου. Μοιράζει το μεγαλύτερο μέρος της τεράστιας περιουσίας της σε χρυσάφι, πολύτιμους λίθους, ασήμι, έπιπλα, κτήματα και επαύλεις, στην Εκκλησία, με τον όρο να χρησιμοποιηθούν για την ανακούφιση των ενδεών.

Ήταν ήδη τριάντα ετών. Το 393 τίθεται στη διάθεση του αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Νεκταρίου (381-397) να εργαστεί στον κοινωνικό τομέα. Ο Νεκτάριος τη χειροτόνησε διακόνισσα και την ενέταξε στον εθελοντικό στρατό της αγάπης των 250 γυναικών, οι οποίες υπηρετούσαν το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας. Τίθεται στις διαταγές των ομαδαρχών και εκτελεί, αυτή η αρχοντοπούλα, με θαυμαστή προθυμία και τις πιο κοπιαστικές και τις πλέον ταπεινές υπηρεσίες.

Το 397 πεθαίνει ο Νεκτάριος και στο θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως ανεβαίνει το 398 ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Η Ολυμπιάδα είναι από τα πρόσωπα που θα γίνει στενός συνεργάτης του αγίου αρχιεπισκόπου. Δώρισε την εναπομείνασα περιουσία της και έκτισε μικρή μονή στο κέντρο της Πόλης, δίπλα στην Αγία Σοφία, όπου έμεινε πλέον, συγκεντρώνοντας μια ομάδα πολυπληθών γυναικών τις οποίες έχρισε συνεργάτες της. Μαζί της η Πενταδία, χήρα ενός στρατηγού, η Καρτερία, η Χαλκιδία, κ.α. οι οποίες πλαισίωσαν το έργο του Χρυσοστόμου.

Χάρις σ’ αυτή και τις συνεργάτιδές της, συνεχίζεται και επεκτείνεται το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας της Βασιλεύουσας. Αυτή προΐσταται, με τις ευλογίες του

Ιωάννη, στο μεγαλειώδες ανθρωπιστικό έργο του. Οι αναξιοπαθούντες όχλοι της Πόλεως σιτίζονται και στεγάζονται από την Εκκλησία, χάρις στη μέριμνα και το έργο εκείνης. Παράλληλα εργάζεται και για την προετοιμασία των πολυπληθών ιεραποστόλων, οι οποίοι στέλνονται από το Χρυσόστομο σε χώρες, που δεν είχε κηρυχτεί το Ευαγγέλιο.

Συνδέεται με στενούς πνευματικούς δεσμούς με τον άγιο ιεράρχη. Έγινε ο πατέρας της και εκείνη η κόρη του, η οποία μοιράζεται πια τις ανυπέρβλητες δυσκολίες, τα προβλήματα και κυρίως τις πίκρες και τις διώξεις του από την διεφθαρμένη αριστοκρατία και την εξουσία. Τα βάσανα, οι διώξεις και οι εξορίες του πνευματικού της πατέρα της τρυπούν ως δίστομη ρομφαία την ευαίσθητη καρδιά της. Τα προβλήματα εκείνου γίνονται και δικά της προβλήματα. Εξαντλεί όλες τις δυνατότητές της να αποδείξει την αθωότητα του δασκάλου της και να αποκαλύψει τις σκευωρίες της δαιμονικής βασίλισσας Ευδοξίας, η οποία είχε θέσει ως σκοπό της ζωής της να καταστρέψει τον Ιωάννη. Άλλωστε δεν άργησαν, οι διώκτες του Χρυσοστόμου, να στραφούν και εναντίον της. Κατά την πρώτη εξορία του Ιωάννη (404) επιχειρεί να πάει κοντά του, αλλά συλλαμβάνεται και εξορίζεται στη Νικομήδεια.

Κατόπιν τη συκοφαντούν ως ανήθικη. Στη συνέχεια τη σέρνουν στα δικαστήρια με την κατασκευασμένη κατηγορία ότι ευθύνεται για την πυρκαγιά του ναού της Αγίας Σοφίας, η οποία κάηκε από στάση του λαού της Βασιλεύουσας, κατά την πρώτη εξορία του ιερού Χρυσοστόμου. Στο δικαστήριο, με μειλίχιο, αλλά και σοβαρό ύφος απολογείται και προσπαθεί να αποδείξει την αθωότητά της. Μάλιστα δε διστάζει, όταν οι ψευδομάρτυρες αποθρασύνθηκαν, να χρησιμοποιήσει σκωπτικό και ειρωνικό ύφος, προκειμένου να δείξει τον οίκτο της για αυτούς τους τραγικούς ανθρώπους, οι οποίοι, κατ’ αυτήν, δεν ήξεραν τι κάνουν!

Το αποτέλεσμα της δίκης ήταν πολύ οδυνηρό για την ηρωική διακόνισσα. Της επιβλήθηκε βαρύτατο χρηματικό πρόστιμο, το οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να εξοφλήσει, διότι δεν είχε πια καθόλου δική της περιουσία. Την εξόρισαν σε διαφόρους τόπους, χρησιμοποιώντας εξευτελιστικούς τρόπους να τη μειώσουν και να την πικράνουν, επειδή δεν ήθελε κοινωνία με τον μοιχεπιβάτη αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως Αρσάκιο. Η όλη κατάσταση επιβαρύνει την υγεία της. Αρρώστησε βαριά. Μόνη της παρηγοριά, η αλληλογραφία της με τον αγαπημένο της πνευματικό πατέρα, το Χρυσόστομο από την εξορία του. Της έστειλε 17 υπέροχες επιστολές, αληθινά διαμάντια ευσέβειας, τρυφερότητας και αγάπης προς εκείνη για την άδολη αφοσίωσή της.

Έκτοτε δεν έχουμε πληροφορίες για το υπόλοιπο της ζωής της. Δεν γνωρίζουμε που και πότε έφυγε από τη γήινη ζωή. Προφανώς ακολούθησε το δάσκαλό της στην

αιωνιότητα, από πίκρα, λίγο μετά το θάνατο του, το 407. Η μόνη πληροφορία που έχουμε είναι, αυτή του ιστορικού Παλλαδίου, ο οποίος έγραψε το γνωστό σύγγραμμά του στα 408, για τον δάσκαλό του Ιωάννη Χρυσόστομο, αναφέροντας και την Ολυμπιάδα. Σε αυτό εκθειάζει την πίστη της, το ήθος της, τον ηρωισμό της και την αφοσίωση της στον μαρτυρικό αρχιεπίσκοπο και πνευματικό της πατέρα.

Η Εκκλησία μας την ανακήρυξε αγία και όρισε να τιμάται η μνήμη της στις 25 Ιουλίου.